

Om hundra år

SÖLVE OLOFSSON

Hur kommer vårt samhälle att se ut om hundra år? Frågan har i alla tider lockat till mer eller mindre seriösa fantasier och spekulationer. Sådana funderingar fanns naturligtvis även vid tiden för Hembygdsföreningens grundande, dvs för hundra år sedan.

En man som satte tankarna på pränt var spelmannen, sångaren och historieberättaren Roligs Per Andersson från Siljansnäs.

Roligs Per föddes i Hjulbäck den 21 december 1866. Vid sexton års ålder vistades han i Uppsala där fadern just då hade arbete. Där fick han sin första fiol, som eventuellt var vunnit på lotteri, och började spela. Hans spelande tog fart på allvar efter hemkomsten till Hjulbäck, vilket inte uppskattades av hans djupt religiösa mor Margareta. Ofta fick övningarna förläggas till ladugården.

Roligs Per. Foto: Okänd

I vuxen ålder försörjde han sig bland annat genom att sälja spinnrockar. Vintertid hände det att dessa fick dras på kälke över Siljans is till bl.a. Sollerön. Han var även en ofta anlitad spelman på danser, fester och bröllop. Han kunde också laga skor och gjorde ibland dagsverken som dräng på olika gårdar. Som spelman och lustigkurre turnerade han och uppträdde runt om i Sverige tillsammans med atleten och styrkefenomenet »Siljansnäs Anders«.

I en artikel i Mora Tidning från 9 oktober 1978 skriver spelmannen och skribenten Svenjoan:

Spelmannen, vissångaren, humoristen Roligs Per från Hjulbäck i Siljansnäs har kanske ej direkt lämnat något stort spelmansarv efter sig, därtill var han alltför egenartad och självständig. Men han har lämnat många personliga minnen efter sig, mest glada minnen. Och hela hans personlighet låg ju helt åt det hållet, att se ljust på livet och glädja andra. Han skulle säkert ha blivit en mycket skicklig spelman av den gamla stammen om han inriktat sig åt det hållet, men fiolen kom nästan alltid i bakgrunden. Det var skämtet, sången, skrattet som var det centrala i hans personlighet.

Roligs Per avled den 19 november 1935 och ligger begravd på Siljansnäs kyrkogård.

Här nedan följer hans kanske mest kända dikt »Om hundra år« där han som vanligt med glimten i ögat, skildrar hur han tänker sig framtiden, den framtid som vi nu faktiskt lever i. Några av verserna nedtecknades av Ryss Nils år 1897, andra verser har förts vidare genom muntlig tradition. Därav följer att det kan förekomma olika versioner. Kompositören är okänd.

En kons-tigtid vi lef-va i, där - om lär tvist ej rå - da. Upp - finn - ing - ar - na

bör - ja bli märk - vär - di - ga att skå - da. Snart sagt hvar - en - da dag som går har

nå - got nytt att gif - va. Jag tyck - er just om hund - ra år hur kons - tigt det skall blif - va.

Hur ser det ut om hundra år?
Jag undra ej behöves,
ty för det första är väl då
vårt brödbekymmer öfver
Och för det andra blir jag kvitt
från björnarna som brumma,
av både två- och fyrbent slag,
båd` farliga och dumma

Helt visst skall ingen menska då
som mask i gruset smyga,
ty redan nu man hittat på
ett praktiskt sätt att flyga.
Man får en dräkt af lämpligt snitt,
propellrar små på baken
och sväfvar sedan gladt och fritt
högt öfver alla taken

På fotogen i fat och krus
ej mer man står och prutar,
ty äkta svenskt elektriskt ljus
man köper uti strutar
Och om en pris man deraf tar
skall nattens mörker flykta
Och näsan skiner blank och klar
och tjänar såsom lykta.

Om någon gång man tröttnar vid
att här på Jorden vara
Till månen för en liten tid
man på visit kan fara.
Beskrifva syn så intressant,
mig fattas rätta orden
Att sitta just på månens kant
och titta ned på Jorden.

Och de som då på jorden bo,
hur säll blir deras lott.
De får ju skörda, skörda
allt vad vi med möda sått.
Den väg vi röjt, den teg vi plöjt
och harvade tillika
skall ingen mera svettras på
när sorgerna ger vika.

På telegraf man sänder bud
till folk som bor vid polen,
och med pincené av ny fason
ser varelsor i solen
Man samlar doft med instrument
från alla jordens ändrar
och språkar fritt i telefon
med själva himlens änglar

Skjutvapen nyttjas icke mer,
blott kulor finnas till
Och dessa söka sjelfva upp
det mål vi träffa vill.
Om uppå jakt till skogs man går
och får upp spår af nallen
En kula fram och ett-tu-tre
han har den mitt i skallen.

Uppfinningar man reda gjort
som väl må kallas granna
Och framåt går det inom kort.
Hvem vet hvar det skall stanna?
Snart sagt hvarenda dag som går
har något nytt att gifva.
Jag tycker just om hundra år,
hur konstigt det skall blifva.